

Kmetijske in rokodelske Novice.

Na svitlobo dane od c. k. krajske kmetijske družbe.

Tečaj V.

V sredo 10. Svečana. 1847.

List 6.

Popotnik.

Popotnik pridem čez goró,
Od doma vzamem še slovó,
In kamor se okó ozrè,
Povsod se mu nov svet odprè.

Tud tukaj solnce gré okrog,
Dolino vidim, hrib in log;
Pa naš hrib lepši zelení,
In solnce naše bolj bliši.

Tud tú cvetó cvetličice,
Po njih šumé čebelice;
Pa naših rož je lepši cvet,
Čebelic naših slajsi med.

Skoz mésta hodim in vasí,
Povsod drugač se govori;
Jez, ptuje, nikogar ne poznam,
In vsred ljudi povsod sim sam.

Prijatli se objemajo,
Pojejo, si napívajo;
Jez grem po poti tih mem njih,
Vse prazno v persih je mojih.

Dežela ljuba, kje ležiš,
Ki jezik moj mi govoriš?
Kjer znanci moji še živé,
Prijatli moji v grobih spé?

Zdihujem, prašam vedno: kjé?
Prijatli, k vam želi sercé;
Perute imeti si želim,
De k vam domú, ko ptič, zletím.

Potočnik.

Priporočilo košate rěži

za setev v gojzlih in po njivah.

Že večkrat je bilo v Novicah povedano, kakó po gojzdnih golinah ali izsékanih prostorih lesno ali drevno seme sejati, de se po njih zopet mlado drevje zaredí. Mislím tedaj tistim, ki se z imenovaním obsejanjem in sploh z gojzdnó rejo pečajo, práv vstreči, če jim kaj koristniga v ti reči povém, kakor je šega po mnogih deželah. Avstrijanski, štajarski in česki gorjanci, ki se večidel le v gojzdnim posekovanji in dervanji živijo,

obsevajo frate ali izsékane goline ne le z lesnim semenam, ampak sejejo vmes tudi seme neke rěži, kateri po nemško *Staudenkorn* (*Eiskorn*) pravijo, po slovensko jo bomo pa košato rěž imenovali, zató kër se močno razraste, — ali pa kesno rěž, kër dve leti ali práv za práv reči, poldrugo leto od setve do žetve potrebuje. Imenovana rěž da mečji zernje, debeljši in daljši slamo, kot navadna poljska ozimna rěž, če se na dobro in močno zemljo seje; na slabi, lahki zemlji pa ne donèse. Ona se močno zakorenini in vraste v dobri gojzdni zemlji, kjer jo sejejo že koj spomladi in okoli krésa; tistiga leta je pa ne žanjejo, kër klasja ne stori, ampak jo pokosijo ali popasejo na jesen v travi; po tem takim se še le práv močno zgosti in izraste pred zimo, de drugo leto debélo zernje in veliko slamo donèse. Takó sejana rěž poverne obilno trud in delo, zakriva in varje pa tudi mlado pognano lesno rastljinó v prvih dveh letih. Práv koristno je tedej gorskim gojzdnikam tako rěž sejati, kër zraven gojzdné reje na izsekanih golinah še žito prideljujejo. Ne le po fratah ali izsekanih plešah se da po nji nar hitreje in nar lepši lesna mladina zrediti, ampak také naj stori vsak, kateri hoče tudi po drugih gladkih prostorih, kjer nikoli drevja ni bilo, mlade gojzde zarediti. Česki gojzdniki sejejo po izsekanih golinah, potem kadar drobnino sožgó ali posek šare počedijo, na spomlad gojzdnó rěž, vmes pa na pol ovsa ali jare rěži in zakopljejo sejano zernje; v jeseni tistiga leta že pridelajo ovsa ali jare rěži obilno, gojzdnó rěž pa še le v jeseni družiga leta žanjejo. Ta rěž je te lastnosti, de se v prvím letu med jarino vsejana, močno zgosti in vraste, v klasje pa ne gré; po 4 do 12 bilk izraste iz eniga zerna; obrodi bogato klasje, katero je zlo močnatiga zernja.

V drugih krajih po Nemškím sejejo košato rěž med ajdo, ter jim ni treba rěži posebej zakopovati, kar je počasno in trudljivo delo.

Po več nemških krajih sejejo košato rěž po njivah, ki po mnogih skušnjah da deseterno zerno, tedaj več, kot navadna ozimna rěž, in tam kjer so gojzdnó rěž na polji sejali, so spoznali, de je za nje setev pol menj semena potreba, kot za setev navadne ozimne rěži; verh tega nepotrebuje gojzdná